

*Załącznik nr 3
do uchwały nr 30/2019 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łobzenicy z dnia 24.07.2019 r.*

Bank Spółdzielczy w Łobzenicy

ROK ZAŁOŻENIA
1905

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Łobzenicy
podlegająca ujawnieniom
wg stanu na dzień
31.12.2018 r.**

Łobzenica, lipiec 2019 r.

Uchwała nr 30/2019
Zarządu Banku Spółdzielczego w Łobżenicy
z dnia 24 lipca 2019 roku

dotyczy: przyjęcia *Informacji Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającej z art. 111 ustawy Prawo bankowe oraz Informacji Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającej z art. 111a ustawy Prawo bankowe* oraz uchylecia *Informacji Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającej z art. 111 ustawy Prawo bankowe oraz Informacji Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającej z art. 111a ustawy Prawo bankowe* uchwalanych Uchwałą nr 47/2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łobżenicy z dnia 18 lipca 2018 roku

Zarząd Banku Spółdzielczego w Łobżenicy działając na podstawie art. 111 i art. 111a ustawy Prawo bankowe oraz na podstawie § 34 ust. 1 pkt. 16) *Statutu Banku Spółdzielczego w Łobżenicy*, przyjętego Uchwałą Zebrania Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Łobżenicy z dnia 10 maja 2007 roku z późniejszymi zmianami,

uchwała co następuje:

§ 1

Przyjmuje się następujące regulacje wewnętrzne:

1. *Informację Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającą z art. 111 ustawy Prawo bankowe*, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały,
2. *Informację Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającą z art. 111a ustawy Prawo bankowe*, stanowiącą załącznik nr 2 do niniejszej Uchwały.

§ 2

Uchyla się następujące regulacje wewnętrzne:

1. *Informację Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającą z art. 111 ustawy Prawo bankowe*,
2. *Informację Banku Spółdzielczego w Łobżenicy wynikającą z art. 111a ustawy Prawo bankowe*,

uchwalane Uchwałą nr 47/2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łobżenicy z dnia 18 lipca 2018 roku.

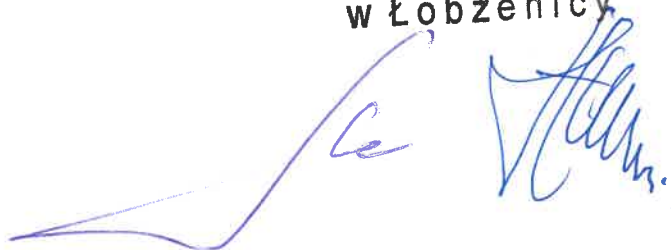
§ 3

Zobowiązuje się Komórkę ds. zgodności do ogłoszenia tekstu regulacji wewnętrznych wskazanych w § 1 w sposób ogólnie dostępny w Centrali Banku, w Punkcie Obsługi Klienta oraz na stronie internetowej Banku pod adresem www.bslobzenica.pl.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Bank Spółdzielczy
w Łobżenicy**

Two handwritten signatures in blue ink, one on the left and one on the right, positioned below the bank's name.

I. Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień „*Polityki informacyjnej dotyczącej adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Łobżenicy*” oraz spełnienie wymogów dotyczących ujawniania informacji zawartych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwanego dalej CRR), stanowiącego podstawę prawną na dzień sporządzenia niniejszej informacji, tj. na 31.12.2018 r.

Raport został przygotowany zgodnie z przyjętą przez Bank „*Instrukcją sporządzania i ogłaszania informacji dotyczących adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Łobżenicy podlegających ujawnieniom*”, która określa informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji.

II. Dane ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Łobżenicy z siedzibą przy ul. Wyrzyskiej 26 w Łobżenicy 89-310, woj. wielkopolskie, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej według stanu na 31.12.2018 r.

O ile nie zaznaczono inaczej, dane liczbowe prezentowane są w tys. zł bez miejsc po przecinku.

Bank Spółdzielczy w Łobżenicy został założony 21 stycznia 1905 r.

Bank wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 30.01.2003 r. pod numerem KRS 0000147594.

Bank posiada nadany numer statystyczny REGON 000495556.

Bank jest spółdzielnią prowadzącą działalność na podstawie obowiązujących przepisów, w tym:

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe z późniejszymi zmianami,
- Ustawa z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze z późniejszymi zmianami,
- Ustawa z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających z późniejszymi zmianami,
- Statut Banku Spółdzielczego w Łobżenicy,
- Regulamin organizacyjny Banku.

Bank Spółdzielczy zrzesza członków, którymi są osoby fizyczne i osoby prawne, posiadające w Banku wpłacone udziały. W strukturze udziałów członkowskich dominują osoby fizyczne posiadające łącznie 79,80% udziałów, natomiast osoby prawne posiadają 20,20% funduszu udziałowego.

Tabela nr 1. Struktura funduszu udziałowego Banku na 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Udziały wartościowo deklarowane (w zł)	Struktura	Udziały ilościowo deklarowane (w szt.)	Struktura	Udziały wartościowo opłacone (w zł)	Struktura
Osoby fizyczne	632	79,80%	5 361	79,85%	632	79,80%
Osoby prawne	160	20,20%	1 353	20,15%	160	20,20%
RAZEM	792	100,00%	6 714	100,00%	792	100,00%

(dane w tys. zł)

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych.

Bank prowadzi działalność na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, wykonując operacje w złotych. Podstawowym terenem działania Banku jest powiat pilski, w tym gmina Łobżenica. Zgodnie ze Statutem Bank działa również na terenie powiatów: pilskiego, chodzieskiego, złotowskiego, nakielskiego oraz sępoleńskiego.

Umowa zrzeczenia zawarta w dniu 18.03.2002 r. w Warszawie pomiędzy Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie, wpisanym do KRS przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy XVI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000069229, została rozwiązana przez wypowiedzenie ze skutkiem na 29 grudnia 2018 r. Od tego dnia Bank Spółdzielczy w Łobżenicy współpracuje z Bankiem BPS S.A. na podstawie porozumienia ramowego, które daje gwarancję nieprzerwanego świadczenia usług przez BPS S.A. na rzecz Banku Spółdzielczego.

Bank Spółdzielczy w Łobżenicy od 2016 roku uczestniczył w budowie Zrzeszenia Zintegrowanego oraz tworzeniu Polskiego Banku Apeksowego S.A. jako alternatywy dla pozostałych dwóch Zrzeszeń. W dniu 21 listopada 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na utworzenie Polskiego Banku Apeksowego S.A. W związku z powyższym w dniu 7 lutego 2018 roku odbył się Zjazd Założycielski nowego Banku. Po tym terminie Bank Spółdzielczy w Łobżenicy poczynił starania przygotowawcze do przystąpienia do tworzonego Zrzeszenia. Niestety w dniu 27 listopada 2018 roku Komisja nadzoru Finansowego nie wyraziła zgody na rozpoczęcie działalności przez Polski Bank Apeksowy S.A. Mając na względzie bezpieczeństwo funkcjonowania Banku Spółdzielczego w Łobżenicy oraz kontynuowanie dalszej działalności Zarząd Banku podjął czynności zmierzające do przystąpienia do Zrzeszenia BPS SA oraz Spółdzielczego Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS i w dniu 31.12.2018 r. wystąpił z deklaracją przystąpienia do obydwu struktur. Obecnie Bank oczekuje na podjęcie decyzji przez organy Systemu Ochrony Zrzeszenia o przyjęciu Banku do Systemu.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej, Bank udostępnia osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Banku oraz uczestnikom rynków finansowych z częstotliwością roczną, w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Banku. Zebranie Przedstawicieli, na którym zatwierdzono roczne

sprawozdanie finansowe odbyło się 29 czerwca 2019 r. Zaprezentowane dane ilościowe i jakościowe pochodzą w szczególności ze „*Sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Łobżeniczy za 2018 rok*”.

III. Cele i strategię lub politykę zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka

Działalność bankowa obciążona jest wieloma rodzajami ryzyka. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na działalność Banku jest jednym z kluczowych celów zarządzania Bankiem, a poziom ryzyka stanowi istotny składnik procesu planistycznego.

III.1. Strategia i procesy zarządzania ryzykiem

Każda aktywność podejmowana przez Bank generuje ryzyko, z tego względu w Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą Zarząd, Rada Nadzorcza, Stanowisko Zarządzania Ryzykami i Analiz, Stanowisko Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Analiz, Komitet Kredytowy, komórki organizacyjne oraz pracownicy Banku.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka i sposoby ich realizacji Bank określił w „*Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Łobżeniczy*”, która określa:

- 1) istotę i cel zarządzania ryzykiem,
- 2) rolę organów nadzorczych i pracowników w procesie zarządzania ryzykiem,
- 3) zasady zarządzania ryzykiem,
- 4) zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem,
- 5) zasady kontroli wewnętrznej i audytu.

Strategia zarządzania ryzykiem jest zgodna z celami strategicznymi i ogólnymi zamierzeniami Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, zawartymi w Strategii działania Banku oraz obejmuje politykę długoterminową Banku.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. W celu przeprowadzenia powyższych procesów, realizowane są zadania związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- 1) dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- 2) stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- 3) monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka,
- 4) szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 5) raportowanie wyników oceny ryzyk oraz adekwatności kapitałowej,
- 6) wykorzystywanie przez Zarząd i Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.

Proces zarządzania ryzykiem obejmuje następujące działania:

- 1) gromadzenie informacji,
- 2) identyfikacja i ocena ryzyka,
- 3) limitowanie ryzyka,
- 4) pomiar i monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie,
- 6) zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też komórkami organizacyjnymi. Bieżące zarządzanie ryzykiem w Banku polega na:

- 1) gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka,
- 2) ograniczaniu ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowalnego poziomu, wykorzystując do tego celu informacje otrzymane z komórek organizacyjnych Banku,
- 3) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń,
- 4) ograniczaniu/ eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka.

W bieżącym zarządzaniu ryzykiem w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych. Stosowanie technik testowania warunków skrajnych pozwala na ograniczenie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych w działalności Banku.

Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych. Wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

W procesie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, strategiczne cele dla Banku zatwierdza Rada Nadzorcza. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne procedury, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne. Do ryzyk istotnych w 2018 r. Bank zaliczał:

1) ryzyko kredytowe wraz z koncentracją zaangażowań.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- zabezpieczenie Banku przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej poprzez odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem,
- utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenie monitoringu kredytów,
- ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów,
- tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji,
- sprawny system informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej,
- odpowiedni dobór i szkolenie pracowników,
- prawidłowe prowadzenie windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami.

2) ryzyko operacyjne.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie,
- zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
- minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
- zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku,
- zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- rejestrowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz ich analizowanie,
- analizę strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- sporządzanie mapy ryzyka operacyjnego w celu podejmowania działań zabezpieczających
- organizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym z uwzględnieniem zadań Zarządu oraz Rady Nadzorczej,
- organizację przepływu informacji o zmianach przepisów zewnętrznych i wewnętrznych,
- stosowanie ubezpieczeń, outsourcing,
- odpowiednia polityka kadrowa Banku,
- wdrażanie i doskonalenie narzędzi informatycznych,
- tworzenie planów awaryjnych zachowania ciągłości działania,
- stosowanie zasad dobrej praktyki bankowej w relacjach z klientami,
- analizowanie skarg i wniosków związanych z działalnością Banku,
- okresowa weryfikacja procedur obowiązujących w Banku,
- szkolenia,
- kontrola wewnętrzna,
- utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Radę Nadzorczą poziomie.

3) ryzyko płynności.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka płynności jest pełne zabezpieczenie płynności Banku, minimalizacja ryzyka utraty płynności w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi, tak aby struktura posiadanych przez Bank aktywów umożliwiała elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych oraz poziom dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów nie uległ radykalnej zmianie,
- zarządzanie ryzykiem płynności w sposób skonsolidowany i całościowy,
- analizowanie poziomu płynności w ujęciu bieżącym, krótko – i średnioterminowym,
- zarządzanie płynnością długoterminową,
- monitorowanie nadzorczych miar płynnościowych oraz ustalonych limitów ostrożnościowych,
- utrzymanie profilu ryzyka na poziomie akceptowalnym przez Radę Nadzorczą,

- identyfikowanie zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od charakteru zagrożenia postępowanie według określonych procedur awaryjnych.

4) ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku oraz zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- badanie i ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku,
- zarządzanie ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym oraz kontroli ryzyka opcji klienta i analizę zmian w zakresie krzywej dochodowości,
- ograniczenie ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów wewnętrznych i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów,
- utrzymanie profilu ryzyka na poziomie nie wyższym niż akceptowany przez Radę Nadzorczą,
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych w celu określenia odporności sytuacji finansowo – ekonomicznej Banku, w przypadku szokowej zmiany oprocentowania oraz wpływu na wynik finansowy i fundusze własne.

5) ryzyko braku zgodności

Celem strategicznym w zakresie ryzyka braku zgodności jest:

- efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania,
- sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania ryzyka braku zgodności.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- dążenie i dbałość o wizerunek Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
- pozytywny odbiór Banku przez klientów,
- przejrzystość działań Banku wobec klientów,
- stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

6) ryzyko kapitałowe

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem jest zapewnienie odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do poziomu ponoszonego ryzyka bankowego.

7) ryzyko wyniku finansowego (biznesowe)

Poziom ryzyka wyniku finansowego uznaje się za niewłaściwy, gdy stwarza nadmierne zagrożenie dla generowania dodatniego wyniku finansowego niezależnie od tego, czy Bank świadomie podjął takie ryzyko, czy jest ono niezamierzone.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest ryzyko kredytowe oraz jego pochodne tj. ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych.

III.2. Rozwiązania organizacyjne w procesie zarządzania ryzykiem

Podstawowe zadania organów Banku w zakresie zarządzania ryzykiem zostały określone w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Łobżenicy”. W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku Spółdzielczym w Łobżenicy uczestniczą:

Rada Nadzorcza:

- 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz dokonuje okresowej oceny realizacji założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka,
- 2) okresowo otrzymuje od Zarządu Banku syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- 3) sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność,
- 4) zatwierdza w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz jeśli to konieczne – dokonanie weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu.,
- 2) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank.

Komórka ds. zgodności:

Dokonuje identyfikacji, pomiaru i monitoruje ryzyko braku zgodności w Banku.

Stanowisko Zarządzania Ryzykami i Analiz:

Dokonuje pomiaru i monitoruje następujące ryzyka: płynności, stopy procentowej w księdze bankowej, adekwatności kapitałowej (ICAAP), operacyjne oraz wyniku finansowego.

Stanowisko Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Analiz:

Dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań.

Komitet Kredytowy:

Uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych.

Główny Księgowy:

Dokonuje pomiaru i monitoruje adekwatność kapitałową banku (filar I).

Kierownicy komórek organizacyjnych oraz wyznaczone osoby:

Monitorują realizację określonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawiają i monitorują pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom, komórkom i komitetom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Pozostali pracownicy Banku:

Mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

III.3. Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania ryzyka

Informacji na temat rodzajów i wielkości ryzyka występującego w działalności Banku dostarcza System informacji zarządczej, który umożliwia ocenę skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem i służy monitorowaniu przestrzegania ustalonych limitów wewnętrznych. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością dostosowaną do wielkości i charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku. Raporty z zakresu oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka otrzymują :

- Zarząd Banku - miesięcznie w zakresie ryzyka kredytowego, płynności i ryzyka stopy procentowej, kwartalnie w zakresie ryzyka kapitałowego (ICAAP), operacyjnego i w zakresie ryzyka braku zgodności oraz wyniku finansowego,
- Rada Nadzorcza Banku - kwartalnie w zakresie ryzyka kredytowego, kapitałowego (ICAAP), płynności, stopy procentowej, operacyjnego, wyniku finansowego oraz ryzyka braku zgodności.

Zadania związane z analizą poszczególnych rodzajów ryzyka występującego w działalności Banku wykonuje Stanowisko Zarządzania Ryzykami i Analiz, Stanowisko Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Analiz oraz Komórka ds. zgodności.

III.3.1. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych niewywiązaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy. Z uwagi na możliwość poniesienia dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku. W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych Bank zarządza:

- ryzykiem kredytowym,
- ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

III.3.1.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym ukierunkowany jest na ograniczenie ryzyka i jego zminimalizowanie, realizowany jest poprzez:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka
- wdrażanie technik redukcji ryzyka
- zarządzanie ryzykiem rezydualnym
- zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych
- testy warunków skrajnych
- weryfikację przyjętych procedur
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i całego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji polega na:

- badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów,
- wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych,
- prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów,
- bieżącym monitoringu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania,
- dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych,
- prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,

- kontroli działalności kredytowej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:

- dywersyfikacji ryzyka (limity koncentracji),
- analizy skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych,
- monitorowania rynku podstawowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości,
- analizy struktury podmiotowej i produktowej portfela kredytowego,
- monitorowania ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
 - a) organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
 - b) rozdzieleniu funkcji operacyjnych od oceny ryzyka, poprzez wdrożenie zasady, że ocenę ryzyka przeprowadza Zarząd lub jego pełnomocnicy z wykorzystaniem dokumentacji opracowanej przez pracownika kredytowego, w oparciu o zatwierdzone przez Zarząd regulacje,
 - c) podziale nadzoru nad ryzykami wśród członków Zarządu (nadzór nad ryzykiem kredytowym, zgodnie ze Statutem Banku sprawuje Prezes Zarządu),
 - d) przydzieleniu nadzoru nad wdrażaniem Polityki kredytowej, w tym polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK) oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) Prezesowi Zarządu,
 - e) prawidłowym przepływie informacji,
 - f) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
 - g) nadzorze nad działalnością kredytową,
 - h) organizacji odpowiedniego systemu kontroli i audytu.

Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za ekspozycję, której dotyczy niewykonanie zobowiązania, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500 zł, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000 zł.

Dla określenia należności zagrożonych Bank stosuje kryteria określone w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z 16.12.2008 r. z późniejszymi zmianami. Dokonując klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, Bank stosuje kryterium terminowości (dotyczy terminowości spłaty kapitału i odsetek) oraz kryterium ekonomiczne (dotyczy badania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika). Za należności zagrożone ze względu na terminowość spłaty, Bank uznaje ekspozycje, których opóźnienie spłaty w stosunku do terminu zapadalności przekracza 3 miesiące dla ekspozycji poniżej standardu, 6 miesięcy dla ekspozycji wątpliwych oraz 12 miesięcy dla

ekspozycji straconych. W przypadku ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów i pożyczek detalicznych należności zagrożone klasyfikowane są bezpośrednio do grupy straconych, gdy opóźnienie w spłacie przekracza 6 miesięcy.

Bank tworzy rezerwy celowe (kapitał) oraz odpisy aktualizujące (odsetki) na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- kategorii "pod obserwacją",
- grupy "zagrożone" – w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw celowych jest bezpośrednio związana z kategorią ryzyka, do której ekspozycja została zaklasyfikowana.

Według stanu na 31.12.2018 r. rezerwy celowe wynosiły 1 932 tys. zł, w tym na:

- ekspozycje w kategorii normalne i pod obserwacją 102 tys. zł,
- ekspozycje zagrożone (kategoria: poniżej standardu , wątpliwe i stracone) 1 830 tys. zł.

Tabela nr 2. *Uzgodnienie zmiany stanu rezerw celowych ekspozycji kredytowych wg stanu na 31.12.2018 r.*

Kategorie należności	Saldo początkowe	Zwiększenia rezerw	Wykorzystanie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Saldo końcowe	Wymagany poziom rezerw
Należności normalne i pod obserwacją	93	90	0	81	102	102
Należności poniżej standardu	357	674	0	219	812	812
Należności wątpliwe	45	159	0	48	156	156
Należności stracone	527	479	0	144	862	862
RAZEM	1 022				1 932	1 932

(dane w tys. zł)

Tabela nr 3. *Ekspozycje według wyceny bilansowej na dzień 31.12.2018 r., bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnia kwota ekspozycji w okresie od 31.12.2017 r. do 31.12.2018 r. (liczona jako suma stanów na koniec grudnia 2017 r. oraz wszystkich kwartałów 2018 roku podzielona przez 5) w podziale na klasy ekspozycji.*

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2018 r.	Średni stan w 2018 roku
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	20 373	15 373
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	3 850	3 450
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	33	35
4.	Ekspozycje wobec instytucji	8 210	7 177
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	10 867	12 479
6.	Ekspozycje detaliczne	3 424	3 524
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	50 996	49 524
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	331	268
9.	Ekspozycje kapitałowe	1 084	960
10.	Inne pozycje	2 432	3 382
RAZEM		101 600	96 172

(dane w tys. zł)

III.3.1.2. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w stosunku do grupy klientów, kontrahentów i branż. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowania. W roku 2018 nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Tabela nr 4. *Struktura zaangażowania kredytowego Banku wobec największych podmiotów sektora niefinansowego na 31.12.2018 r.*

Lp.	Podmiot	Wartość zaangażowania	Udział % zaangażowania w funduszach własnych
1.	Podmiot A	2 626	23,08%
2.	Podmiot B	2 082	18,30%
3.	Podmiot C	1 150	10,11%
RAZEM		5 858	51,49%

(dane w tys. zł)

Koncentracja portfela kredytowego ze względu na zaangażowanie Banku wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, przekraczająca 10% funduszy własnych stanowi 51,49% uznanego kapitału. Limit ustalony przez Bank wynosił w 2018 r. 150,00% kapitału uznanego i został wykorzystany na poziomie 34,33%.

Tabela nr 5. Struktura zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typy kontrahenta na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Typ kontrahenta	Kategoria kredytu	Wartość	Udział w portfelu kredytowym
1.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	Sytuacja normalna	178	0,27%
		Sytuacja pod obserwacją	0	---
		Sytuacja poniżej standardu	0	---
		Sytuacja wątpliwa	0	---
		Sytuacja stracona	0	---
		Razem zagrożone	0	---
		Razem grupa	178	0,27%
2.	Przedsiębiorcy indywidualni	Sytuacja normalna	4 778	7,26%
		Sytuacja pod obserwacją	0	---
		Sytuacja poniżej standardu	1 178	1,79%
		Sytuacja wątpliwa	0	---
		Sytuacja stracona	55	0,08%
		Razem zagrożone	1 233	1,87%
		Razem grupa	6 011	9,14%
3.	Osoby prywatne	Sytuacja normalna	13 136	19,97%
		Sytuacja pod obserwacją	310	0,47%
		Sytuacja poniżej standardu	111	0,17%
		Sytuacja wątpliwa	0	---
		Sytuacja stracona	359	0,55%
		Razem zagrożone	470	0,71%
		Razem grupa	13 916	21,15%
4.	Rolnicy indywidualni	Sytuacja normalna	38 229	58,11%
		Sytuacja pod obserwacją	1 766	2,68%
		Sytuacja poniżej standardu	4 833	7,35%
		Sytuacja wątpliwa	559	0,85%
		Sytuacja stracona	74	0,11%
		Razem zagrożone	5 466	8,31%
		Razem grupa	45 461	69,10%
5.	Instytucje niekomercyjne	Sytuacja normalna	225	0,34%
		Sytuacja pod obserwacją	0	---
		Sytuacja poniżej standardu	0	---
		Sytuacja wątpliwa	0	---
		Sytuacja stracona	0	---
		Razem zagrożone	0	---
		Razem grupa	225	0,34%
RAZEM - portfel kredytowy		Sytuacja normalna	56 546	85,95%
		Sytuacja pod obserwacją	2 076	3,16%
		Sytuacja poniżej standardu	6 122	9,31%
		Sytuacja wątpliwa	559	0,85%
		Sytuacja stracona	488	0,74%
		Razem zagrożone	7 169	10,90%
		RAZEM	65 791	100,00%

(dane w tys. zł)

Tabela nr 6. *Struktura zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2018 r.*

Lp.	Typ kontrahenta	Kategoria kredytu	Wartość	Udział w portfelu kredytowym
1.	Jednostki samorządu terytorialnego	Sytuacja normalna	2 350	100,00%
		Sytuacja pod obserwacją	0	---
		Sytuacja poniżej standardu	0	---
		Sytuacja wątpliwa	0	---
		Sytuacja stracona	0	---
		Razem zagrożone	0	---
		Razem grupa	2 350	100,00%

(dane w tys. zł)

Tabela nr 7. *Struktura branżowa ekspozycji kredytowych według stanu na 31.12.2018 r.*

Lp.	Rodzaj branży wg PKD	Udział w obliżu kredytowym
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68,57%
2.	Przetwórstwo przemysłowe	0,77%
3.	Budownictwo	0,01%
4.	Handel hurtowy i dwulicowy; naprawa pojazdów samochodowych	6,03%
5.	Transport i gospodarka magazynowa	0,61%
6.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0,00%
7.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,00%
8.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,00%
9.	Pozostała działalność usługowa	0,00%
10.	Pozostałe kredyty	24,01%

Zaangażowanie Banku w kredytowanie działalności rolniczej wynika z rolniczego charakteru obsługiwanego terenu działania Banku.

Bank w swoich analizach nie uwzględnia ryzyka geograficznego, ponieważ Bank funkcjonuje na terenie jednego obszaru geograficznego, określonego w Statucie Banku, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Tabela nr 8. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na należności wobec banków i należności wynikające z kredytów według stanu na dzień 31.12.2018 r.

Istotne klasy należności	Terminy zapadalności									
	Bez określonego terminu	<= 1 miesiąca	> 1 miesiąca <= 3 miesięcy	> 3 miesięcy <= 6 miesięcy	> 6 miesięcy <= 1 roku	> 1 roku <= 2 lat	> 2 lat <= 5 lat	> 5 lat <= 10 lat	> 10 lat <= 20 lat	> 20 lat
Należności bankowe (lokaty)	1 220	7 350	0	0	0	0	15	0	0	0
Należności wynikające z kredytów	607	3 177	2 201	3 332	5 308	10 209	21 876	16 155	5 347	0

(dane w tys. zł)

III.3.1.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie

Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie obejmuje:

- analizę skuteczności zabezpieczeń,
- ustalenie i monitorowanie wewnętrznych limitów zaangażowania w ekspozycje zabezpieczone hipotecznie
- monitoring ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz rynkowych cen nieruchomości
- analiza struktury długoterminowych aktywów i pasywów
- ocena wpływu spadku cen nieruchomości na poziom ryzyka
- wyznaczenie i monitorowanie wskaźnika LtV
- analiza wpływu wzrostu rynkowych stóp procentowych na spłacalność kredytów
- ocena wartości nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytu.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank dokonuje jego pomiaru i oceny, analizując:

- 1) poziom zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe,
- 2) jakość portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji,
- 3) wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej,
- 4) wartość i jakość indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych,
- 5) bieżącą ocenę wartości nieruchomości, w tym: rodzaj nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, rodzaj hipoteki, ubezpieczenie nieruchomości,
- 6) poziom wskaźnika LtV.

Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz weryfikuje wartość rynkową nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych. Weryfikacja i monitoring prowadzone są na podstawie dokumentów przedkładanych przez kredytobiorcę oraz informacji i danych gromadzonych bezpośrednio przez pracowników Banku, szczególnie wykorzystując

średnie ceny gruntów otrzymywane w okresach kwartalnych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za pośrednictwem Banku BPS S.A.

III.3.1.4. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK)

Bank określił apetyt na ryzyko (dopuszczalny poziom ryzyka), czyli wyrażony w postaci wskaźników maksymalny poziom ekspozycji na ryzyko, zarówno w odniesieniu do pojedynczego klienta (DtI) jak również do portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.

Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych obejmuje w szczególności:

- 1) ustalenie i przestrzeganie limitów ograniczających ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 2) wymogi dokumentowe w zakresie oceny zdolności kredytowej,
- 3) korzystanie z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych,
- 4) system uprawnień do akceptacji ryzyka,
- 5) ograniczanie strat poprzez zabezpieczenie detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 6) odpowiednie administrowanie detalicznymi ekspozycjami kredytowymi,
- 7) procesy monitorowania detalicznych ekspozycji kredytowych i dochodzenia roszczeń.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego detalicznych ekspozycji kredytowych bank określił kluczowe obszary:

- a) w zakresie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych zasady:
 - oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych,
 - ustalania i akceptacji założeń i parametrów przyjmowanych w procesie oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych,
 - ustalania poziomu wskaźnika DtI odnoszącego się do relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania kredytowe do dochodów klientów detalicznych,
 - określania aktualności oraz sposobu dokumentowania informacji niezbędnej do oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych, w tym zasady korzystania z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych,
- b) w zakresie akceptacji oraz ograniczania ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych zasady:
 - uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych ryzyka wynikającego ze specyfiki produktowej tych ekspozycji,
 - uwzględniania poziomu ryzyka z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych w polityce cenowej Banku,
 - zabezpieczania i ograniczania ryzyka z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych,

- przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ czynników z otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego banku, w tym w szczególności warunków makroekonomicznych, na ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych.
- c) w zakresie monitorowania ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych zasady monitorowania przestrzegania limitów wewnętrznych dotyczących detalicznych ekspozycji kredytowych.

III.3.2. RYZYKO OPERACYJNE

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka. Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany we wszystkich obszarach działania Banku przez wszystkie komórki organizacyjne Banku. Ryzyko identyfikowane jest przez rejestrację incydentów i zdarzeń operacyjnych oraz wskazywanie potencjalnych zagrożeń operacyjnych.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informację miesięczną dla Zarządu i półroczną dla Rady Nadzorczej Banku na temat narażenia na ryzyko operacyjne. Przedstawiana informacja zawiera:

- zaewidencjonowane zdarzenia i incydenty ryzyka operacyjnego wraz z analizą strat poniesionych przez Bank z tytułu zrealizowanego ryzyka operacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem strat istotnych,
- szacunkowe i prognostyczne obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego,
- testowanie ciągłości działania Banku oraz testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka operacyjnego,
- analizę przestrzegania limitów i występowania zdarzeń istotnych,
- analizę kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- samoocenę ryzyka operacyjnego.

W Banku zdefiniowane zostały metody ograniczania ryzyka operacyjnego oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka. Do podstawowych metod ograniczania ryzyka operacyjnego należą:

- modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego
- monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego w procesach
- outsourcing usług
- zabezpieczenia fizyczne
- kontrola wewnętrzna
- szkolenie pracowników.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją M Komisji Nadzoru Finansowego obejmuje 7 kategorii:

- 1) oszustwa wewnętrzne – straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściach regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnorodności lub dyskryminacji pracowników, które dotyczą, co najmniej jednej strony wewnętrznej,
- 2) oszustwa zewnętrzne – straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych przez stronę trzecią,
- 3) zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy – straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające z nierównego traktowania i dyskryminacji pracowników,
- 4) klienci, produkty i praktyki operacyjne – straty wynikające z niewywiązywania się z obowiązków względem określonych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań powierniczych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu,
- 5) szkody związane z aktywami rzeczowymi – straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych w wyniku klęski żywiołowej lub innych wydarzeń,
- 6) zakłócenia działalności banku i awarie systemów – straty powstałe na skutek zakłóceń działalności banku lub awarii systemów,
- 7) wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi – straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wynikłe ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami.

Proces ewidencji incydentów ryzyka operacyjnego realizowany jest za pomocą programu informatycznego wspomagającego zarządzanie ryzykiem operacyjnym, który umożliwia rejestrację, analizę, pomiar i monitorowanie ryzyka.

III.3.3. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności jest definiowane jako zagrożenie utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, a w konsekwencji poniesienia dodatkowych kosztów, związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedażą aktywów na niekorzystnych warunkach w związku z ryzykiem płynności rynku (produktu).

Podstawowym celem zarządzania płynnością finansową Banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów osób fizycznych oraz utrzymanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych, w tym nadzorczych miar płynności, wynikających z Uchwały nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego oraz

wskaźników płynności LCR i NSFR, wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.

Celem polityki Banku w zakresie utrzymania płynności jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie. Tak przyjęty cel sprowadza zagadnienia płynności do obszaru stabilności źródeł finansowania Banku oraz możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie, bez istotnej utraty ich wartości.

W związku z powyższym, celem zarządzania ryzykiem płynności jest także kształtowanie struktury bilansu Banku oraz zobowiązań pozabilansowych, aby zapewnić stałą zdolność do regulowania zobowiązań, uwzględniającą charakter prowadzonej działalności oraz potrzeby mogące się pojawić w wyniku zmian na rynku pieniężnym lub zachowań klientów.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, to jest poprzez:

- codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w Banku Zrzeszającym, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków,
- codzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów,
- codzienne wyznaczanie i monitorowanie nadzorczych norm płynności,
- wyznaczanie osadu we wkładach deponowanych przez klientów,
- kontrolę przestrzegania limitów stanów gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, bądź odprowadzeń nadmiaru gotówki,
- analizę luki płynności w okresach miesięcznych.

W celu identyfikacji zwiększającego się ryzyka, rosnącego zapotrzebowania na płynność oraz stworzenia możliwości wczesnego podejmowania działań ograniczających ryzyko Bank wprowadził zestaw wskaźników wczesnego ostrzegania.

III.3.4. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej polega na badaniu i ocenie wpływu zmian stóp procentowych na sytuację finansową Banku. Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe. W ramach ryzyka stopy procentowej Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- ryzyko bazowe – wynikające z niedoskonałego powiązania stóp bazowych jako instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe. Ryzyko bazowe pojawia się kiedy stopy rynkowe używane do wyceny aktywów i pasywów zmieniają się w tym

samym czasie o różną wartość. Jako stawki bazowe Bank przyjmuje stopy redyskonta weksli, według których oprocentowuje kredyty oraz stawki WIBID oferowane na rynku międzybankowym dla oprocentowania lokat oraz stawki WIBOR dla kredytów budżetu;

- ryzyko przeszacowania (niedopasowanie terminów zapadalności i wymagalności) – wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek;
- ryzyko opcji klienta – wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Ryzykiem opcji klienta objęte są kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz depozyty, pozwalające deponentom wycofać środki przed upływem terminu zapadalności;
- ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania dotyczącymi tego samego rynku.

W zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej najważniejszą rolę odgrywa zarządzanie ryzykiem przeszacowania i ryzykiem bazowym. Celem Banku jest utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych.

W celu ograniczenia ryzyka stopy procentowej Bank wyznacza limity określające :

- stopień narażenia wyniku finansowego oraz funduszy własnych Banku na niedopasowanie terminów przeszacowania, ryzyko bazowe, opcji klienta i krzywej dochodowości.

Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w rekomendacjach Komisji Nadzoru Finansowego. Ryzyko stopy procentowej monitorowane jest przez analizę luki i profilu ryzyka stopy procentowej Banku, w połączeniu z ustalonym na dany rok obrachunkowy przez Zarząd Banku limitem dopuszczalnego ryzyka wyniku odsetkowego. Pomiar ryzyka odbywa się cyklach miesięcznych i prezentowany jest na posiedzeniach Zarządu Banku, a w okresach kwartalnych przedstawiany jest Radzie Nadzorczej Banku.

Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje :

- metodę luki niedopasowania terminów przeszacowania
- symulację możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku
- analizę ryzyka bazowego, przeszacowania, krzywej dochodowości oraz opcji klienta.

III.3.5. RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI

Celem bezpośrednim zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Łobżenicy jest ograniczenie strat finansowych i niefinansowych spowodowanych brakiem zgodności przepisów wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi, nieprzestrzeganiem wewnętrznych regulacji bankowych oraz standardów postępowania przyjętych przez Bank.

Celem pośrednim jest ograniczenie występowania ryzyka prawnego oraz ryzyka operacyjnego, stanowiących podstawę występowania ryzyka braku zgodności, a także budowanie korzystnego wizerunku Banku.

Profil ryzyka braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Łobżenicy wyznaczany jest w oparciu o dane dotyczące następujących grup kosztów ponoszonych przez Bank:

- odsetki karne,
- zapłacone kary umowne,
- zapłacone odszkodowania,
- koszty windykacji spowodowane nieprzestrzeganiem przepisów wewnętrznych i zewnętrznych Banku,
- koszty procesów i kosztów sądowych wynikające z nieprzestrzegania regulacji prawnych i zachowań nieetycznych.

IV. Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka

W celu ograniczenia ryzyka, Bank wprowadził szereg limitów pozwalających na dywersyfikację ryzyka oraz wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Wysokości limitów wewnętrznych ustalane są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku. Poziom limitów dostosowany jest do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku, a ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku. Zarząd w wewnętrznych regulacjach określa sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych. W przypadku przekroczenia ustanowionego limitu, Zarząd otrzymuje raporty, które zawierają informacje na temat przyczyn przekroczenia, sposobu wyeliminowania przekroczenia oraz środków mających na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości. Monitorowanie przestrzegania obowiązujących norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadzają kierownicy komórek organizacyjnych lub wyznaczeni pracownicy Banku. Raporty z wykorzystania norm i limitów przedkładane są okresowo Zarządowi i Radzie Nadzorczej w cyklach ustalonych w „*Instrukcji funkcjonowania systemu informacji zarządczej*”.

Ponadto w Banku funkcjonuje „*Instrukcja prawnych form zabezpieczeń wierzytelności*” mająca na celu zapewnienie Bankowi zwrotu przysługującej mu w stosunku do klienta wierzytelności, w razie gdyby nie dokonał on spłaty tej wierzytelności w terminie ustalonym w umowie.

V. Fundusze własne

Fundusze własne stanowią źródło finansowania działalności Banku i są gwarancją jego rozwoju. Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonej ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych.

Bank Spółdzielczy w Łobżenicy posiada fundusze własne odpowiadające wymogom nadzorczym i dostosowane do rozmiarów prowadzonej działalności tj. na poziomie zapewniającym stabilną sytuację ekonomiczną. Wysokość funduszy własnych Banku (uznany kapitał) wyliczana jest zgodnie z przepisami Rozporządzenia Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV).

Na fundusze własne składa się kapitał Tier I i kapitał Tier II. Kapitał Tier II Banku nie obejmuje żadnego składnika.

Tabela nr 9. *Struktura funduszy własnych wg stanu na dzień 31.12.2018 r.*

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota	Opis głównych cech instrumentów
1.	Fundusz udziałowy	790	Wartość udziałów członkowskich według stanu na dzień 31.12.2018 r. pomniejszony o wartość udziałów wpłaconych w 2018 roku
2.	Fundusz zasobowy	10 596	Fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata oraz wpłat wpisowego
3.	Wartości niematerialne i prawne	-12	Wartość netto wartości niematerialnych i prawnych pomniejszająca fundusze własne zgodnie z zapisami art. 127 Prawa bankowego
4.	Fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego	40	Fundusz utworzony w 1995 r. jako efekt ustawowego przeszacowania wartości środków trwałych. Pozycja wykazywana zgodnie z Rozporządzeniem CRR jako skumulowane inne dochody
5.	Fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego	-40	Zgodnie z art. 468 Rozporządzenia CRR niezrealizowany zysk z aktywów wycenianych według wartości godziwej w 100 % pomniejsza fundusze własne
CET 1		11 374	Kapitał podstawowy Tier I
AT1		0	Kapitał dodatkowy Tier I
Tier I		11 374	Kapitał Tier I
Tier II		0	Kapitał Tier II
RAZEM		11 374	Fundusze własne

(dane w tys. zł)

W 2018 r. nastąpiło zwiększenie funduszu zasobowego o kwotę 1 003 212,70 zł, z tego z podziału nadwyżki bilansowej za 2017 r. przekazano 991 866,32 zł, kwotę w wysokości 11 226,38 zł przekazano z wyniku z lat ubiegłych (skutki zmian w przepisach o rachunkowości Banków, likwidacja kont „540”) oraz wpłat wpisowego 120,00 zł. Zmniejszenie funduszu w 2018 r. nie nastąpiło.

W 2018 r. nie dokonano sekurytyzacji aktywów.

VI. Wymogi kapitałowe

Bank Spółdzielczy w Łobżenicy stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- 1) w zakresie ryzyka kredytowego – metodę standardową,
- 2) w zakresie ryzyka operacyjnego – metodę podstawowego wskaźnika.

Bank stosuje współczynnik wsparcia MŚP, o którym mowa w § 501 Rozporządzenia CRR. Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy, zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

Tabela nr 10. Kwoty stanowiące 8 % ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia (MŚP) dla każdej z klas ekspozycji kredytowej

Lp.	Wyszczególnienie (klasy ekspozycji)	Kwota
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	42
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	3
4.	Ekspozycje wobec instytucji	132
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	628
6.	Ekspozycje detaliczne	184
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	3 310
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	28
9.	Ekspozycje kapitałowe	87
10.	Inne pozycje	98
	RAZEM	4 512

(dane w tys. zł)

Tabela nr 11. Poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka

Wyszczególnienie	Alokacja kapitału według wymagań minimalnych wymogów kapitałowych (Filar I)	Alokacja kapitału według wymagań dla dodatkowych wymogów kapitałowych (ponad Filar I)	Łączny kapitał na zabezpieczenie ryzyka w Filarze II
Ryzyko kredytowe	4 512	0	4 512
Ryzyko koncentracji zaangażowań	0	0	0
Ryzyko operacyjne	542	0	542
Ryzyko stopy procentowej	0	0	0
Ryzyko płynności	0	14	14
Ryzyko wyniku finansowego	0	0	0
Kapitał regulacyjny	5 054		
Kapitał wewnętrzny	5 068		
Współczynnik wypłacalności	18,00%		
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	17,95%		

(dane w tys. zł)

Wymogi kapitałowe zostały wyliczone zgodnie z „Zasadami wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Łobżenicy”. W celu ustalenia łącznej wartości oszacowanych wymogów kapitałowych Bank dokonuje przeglądu zgodnie z „Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Łobżenicy”. Łączna wartość wewnętrznego wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka na dzień 31.12.2018 r. stanowiła kwotę 5 068 tys. zł. Całkowita kwota ekspozycji na ryzyko wynosiła 63 179 tys. zł.

VII. Ryzyko operacyjne

Tabela nr 12. Zestawienie incydentów i wycena zdarzeń ryzyka operacyjnego w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r.

Lp.	Rodzaje ryzyka	I kwartał 2018 r.		II kwartał 2018 r.		III kwartał 2018 r.		IV kwartał 2018 r.	
		Ilość zdarzeń	Wartość straty	Ilość zdarzeń	Wartość straty	Ilość zdarzeń	Wartość straty	Ilość zdarzeń	Wartość straty
1.	Oszustwa wewnętrzne	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2.	Oszustwa zewnętrzne	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	2	2 450,30	1	4 900,60	3	13 966,71	3	13 931,82
4.	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
5.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
6.	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	1	129,40	2	48,52	5	96,14	4	361,43
7.	Wkonomie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	324	180,96	428	593,43	489	255,75	451	139,59
RAZEM		327	2 760,66	431	5 542,55	497	14 318,60	458	14 432,84

(dane w zł i gr)

W 2018 roku najwyższe kwoty oszacowano dla kategorii 3. - praktyka kadrowa, a wynikają one z nieobecności pracowników z tytułu zwolnień lekarskich oraz konieczności zapewnienia ciągłości pracy poprzez zastępstwo. Największa ilość zdarzeń wystąpiła dla kategorii 7. - dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami. Do tej kategorii klasyfikowane są zdarzenia wynikające z błędów logowania, błędów podczas wprowadzania transakcji, usuniętych transakcji, błędów wynikających z działania procesów. Ponadto wystąpiły zdarzenia związane z zakłóceniami działalności i błędami systemów. Należały do nich: brak łączy telekomunikacyjnych, awarie i przestoje bankomatu, awarie i przestoje aplikacji bankowych w szczególności usługi Internet Banking.

Wszystkie zaewidencjonowane zdarzenia generowały starty pośrednie szacowane przez Bank.

W celu ograniczenia występowania zdarzeń ryzyka operacyjnego Bank podejmuje działania:

- 1) posiada system zastępstw dla pracowników, w szczególności dla pracowników kluczowych,
- 2) sprawuje i zwiększa kontrolę bieżącą i funkcjonalną,
- 3) dąży do zautomatyzowania czynności w celu ograniczenia ryzyka błędu "człowieka".

Dla zapewnienia bieżącej obsługi w czasie braku łączności Bank posiada zapasowe łącze internetowe od niezależnego dostawcy. Bank posiada agregaty prądotwórcze w Centrali i POK, które zapewniają pełną obsługę i funkcjonalność podczas braku zasilania energetycznego.

VIII. Zmienne składniki wynagrodzeń

Uchwałą nr 259/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku, zmieniającą Uchwałą nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu na banki nałożono obowiązek podawania do publicznej wiadomości informacji dotyczących polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze. Do stanowisk kierowniczych w myśl wyżej wymienionej Uchwały Bank zalicza Członków Zarządu i Głównego Księgowego.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze podzielone jest na wynagrodzenie stałe (wynagrodzenie określone w umowie o pracę) oraz wynagrodzenie zmienne. Przez wynagrodzenie zmienne rozumie się dodatkowe wynagrodzenie w postaci premii uznaniowej.

Osobom zajmującym stanowiska kierownicze przysługuje premia miesięczna, przyznawana na zasadach określonych w „Regulaminie wynagradzania pracowników”. Wysokość premii uzależniona jest m.in. od wyników ekonomiczno-finansowych Banku i realizacji zadań strategicznych. Decyzję o przyznaniu premii dla Członków Zarządu podejmuje Rada Nadzorcza. Wysokość premii nie może być wyższa niż 60% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących

stanowiska istotne, a wynagrodzenie zasadnicze powinno mieć taką wysokość, aby Bank mógł prowadzić elastyczną politykę wynagrodzeń w zakresie zmiennych składników. Rada Nadzorcza ocenia efekty pracy osób zajmujących stanowiska kierownicze na podstawie wskaźników osiągniętych w ostatnich trzech latach:

- zys netto,
- ROA i ROE,
- współczynnika wypłacalności,
- jakości portfela kredytowego.

Wymienione wskaźniki podlegają ocenie w odniesieniu do planu finansowego oraz założeń przyjętych w Strategii na dany okres.

Za 2018 rok łączna kwota premii uznaniowej wypłaconej osobą zajmującą kierownicze stanowiska stanowiła:

- 1,31% funduszy własnych,
- 27,82% wyniku finansowego brutto,
- 56,01% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku.

IX. Dźwignia finansowa

Wskaźnik dźwigni finansowej oblicza się jako miarę kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych. Wskaźnik dźwigni według stanu na dzień 31.12.2018 r. wynosił :

- 10,64% - dla kapitału Tier I wyliczonego wg definicji wprowadzonej w pełni.
- 11,44% - dla kapitału Tier I wyliczonego wg definicji przejściowej.

X. Ekspozycje kapitałowe w portfelu bankowym

Tabela nr 13. *Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, nie notowane na giełdzie na dzień 31.12.2018 r.*

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Wartość bilansowa	Cel nabycia
1.	Akcje BPS SA	153 018,55	Przyczyny strategiczne
2.	Akcje SGB-Bank SA	40 000,00	Przyczyny strategiczne
3.	Akcje PBA S.A.	770 000,00	Przyczyny strategiczne

(dane w zł i gr)

W portfelu Banku znajdują się również udziały następujących podmiotów:

- 1) Bank Spółdzielczy w Wysokiej - 120.600,00 zł
- 2) Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych - 500,00 zł

XI. Aktywa wolne od obciążeń

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany(np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania). Aktywa zastawione, które podlegają ograniczeniom w kwestii wycofania- takie jak aktywa wymagające uprzedniej zgody przed wycofaniem lub zastąpieniem innymi aktywami- należy uznać za obciążone.

Tabela nr 14. Aktywa obciążone i wolne od obciążeń na dzień 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Kredyty na żądanie	0	2 096	0
Instrumenty udziałowe	0	1 084	0
Dłużne papiery wartościowe	0	19 998	0
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	0	72 600	0
Inne aktywa	0	2 431	0
Aktywa razem	0	98 209	0

(dane w tys. zł)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

Tabela nr 15. Zabezpieczenia otrzymane – aktywa nieobciążone na dzień 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie pozycji zabezpieczonych	Wartość godziwa otrzymanego zabezpieczenia lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych, które mogą zostać obciążone	Wartość nominalna otrzymanego zabezpieczenia lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych, które nie mogą zostać obciążone
Kredyty na żądanie	0	3 353
Instrumenty udziałowe	0	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	0	63 001
Zabezpieczenia otrzymane przez instytucję sprawozdającą, inne otrzymane zabezpieczenia	0	0
Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż własne obligacje zabezpieczone lub papiery wartościowe zabezpieczone aktywami	0	0
Zabezpieczenie otrzymane przez instytucję sprawozdającą	0	66 354

(dane w tys. zł)

XII. Korzystanie z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej

Bank nie korzysta z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej.

XIII. Bufory kapitałowe

Lp.	Rodzaj współczynnika	Wymagany poziom współczynnika do 01.01.2018 r.	Poziom współczynnika w Banku na 31.12.2018 r.
1.	Współczynnik kapitału Tier I (TI)	11,50%	18,00%
2.	Całkowity współczynnik kapitałowy (TCR)	13,50%	18,00%
3.	Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET I)	10,00%	18,00%

(dane w %)

Bank Spółdzielczy w Łobżenicy podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykiem i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania.

Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykiem wspomaga utrzymanie kapitałów na adekwatnym poziomie i pozwala Bankowi na dalszy bezpieczny rozwój.

Sporządził: *Bartłomiej Słowiński – Główny Księgowy*

Łobżenica, dnia 17.07.2019 r.

Główny Księgowy

Bartłomiej Słowiński

/podpis i pieczęć Sporządzającego/

Niniejsza informacja została przedstawiona, omówiona i zatwierdzona na posiedzeniu Zarządu Banku w dniu 24.07.2019 r.

**Bank Spółdzielczy
w Łobżenicy**

/podpisy za Zarząd Banku/